

**บทบาทคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและอิทธิพล
ต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง
Roles of the Central Islamic Council of Thailand and
influences towards policies of political party**

ชานนท์ ดาหลาย¹

Chanon Dalai¹

chanonkantang@gmail.com

Received: 19/4/67 Revised:31/5/67 Accepted: 2/6/67

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2566 (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและพรรคการเมือง (3) เพื่อศึกษาแนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพนำ ตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย นักการเมือง นักวิชาการและผู้นำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วราชอาณาจักรโดยใช้แบบสอบถาม

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี (การเมือง) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Student, Ph.D Program (Politics), Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกับนักการเมืองในลักษณะต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ กล่าวคือ พรรคการเมืองได้คะแนนนิยมจากสังคมมุสลิม และสังคมมุสลิมได้รับประโยชน์จากการดำเนินนโยบายทางการเมือง และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีอิทธิพลกับพรรคการเมือง แบบไม่เป็นทางการมากกว่าแบบเป็นทางการ โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อการติดต่อสื่อสารกัน สำหรับแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองควรใช้หลักการชูรอ (การปรึกษาหารือกัน) ในการมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามให้กับพรรคการเมือง

คำสำคัญ: คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย; การกำหนดนโยบายทางการเมือง; พรรคการเมือง

Abstract

This research aims to (1) analyze the role and responsibilities of the Central Islamic Committee of Thailand from 1997 to 2023, (2) analyze the relationship and impact between the Central Islamic Committee of Thailand and the political parties, and (3) study the approaches of the

political parties in aligning with the Central Islamic Committee of Thailand. This research is the mixed methods research. The study begins with qualitative research followed by quantitative analysis. Qualitative data was collected through in-depth interviews with members of the Central Islamic Committee of Thailand, politicians, academics, and Muslim religious leaders, while quantitative data was gathered using a questionnaire, contributed by members of the Central Islamic Committee nationwide.

Findings indicate alignment between qualitative and quantitative research, showing that the Central Islamic Committee of Thailand adheres to the roles and responsibilities outlined in the Islamic Organization Administration Act of 1997. The Committee maintains supportive relationships with politicians. That is, political parties gain popularity from the Muslim community, and the Muslim community benefits from the implementation of political policies. The Committee has been wielding greater informal influence than formal authority by using personal connections. The study recommends that political parties follows the principle of Shura (the consultation) in addressing Islamic issues for the political parties.

Keywords: Central Islamic Committee of Thailand; Political policy formulation; Political party

บทนำ

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรบริหารกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 ในการบริหารทั้งตามหลักศาสนา หลักกฎหมาย และบทบาทหน้าที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในเรื่องของการให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม การให้คำปรึกษาหรือขอแนะนำเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เป็นต้น อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีความจำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะในด้านการกำหนดนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้นับถือศาสนาอิสลามในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นประเด็นละเอียดอ่อนต่อกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ในการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ในฐานะองค์กรนิติบุคคลทางศาสนาอิสลาม ภายใต้ความหลากหลายทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เนื่องจากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมาจากผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และจากการคัดเลือกโดยจุฬาราชมนตรี จำนวน 1 ใน 3 ของจำนวนผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ขณะเดียวกันพรรคการเมืองก็ต้องกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกๆ ศาสนาในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของพรรคการเมืองกับกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยมีบทบาทการทำงานต่างๆ ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ของพรรคการเมือง ซึ่งถือเป็นแนวทางที่ดีต่อการดำเนินนโยบายและการทำงานร่วมกัน ขณะเดียวกันก็คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ในความสัมพันธ์ และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับพรรคการเมือง ในงานศึกษาของ Hirschkind (1997) ที่ได้นำเสนอแนวคิดอิสลามการเมืองได้อย่างน่าสนใจว่า ชุดความคิดของอิสลามที่เข้ามามีอิทธิพลต่อมิติทางการเมืองได้มีผลต่อการดำเนินชีวิตที่รวมไปถึงเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจ ซึ่งเป็นอีกวิธีที่สามารถประสานความเป็นอิสลามไปพร้อม ๆ กับความเป็นรัฐสมัยใหม่ผ่านการมองอิสลามในฐานะอัตลักษณ์หนึ่ง ที่สามารถแสดงอย่างเสรี

อิสลามทางการเมือง คือการตีความถึงการให้ทัศนะของศาสนาอิสลามว่าเป็นที่มาของอัตลักษณ์และการกระทำทางการเมือง อาจหมายถึงบุคคลและ/หรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นเหตุผลของการอยู่ร่วมกันในสังคม จนถึงการก่อตั้งรัฐและสังคมให้เกิดความเข้าใจในหลักการอิสลาม นอกจากนี้ ยังอาจหมายถึงการใช้ศาสนาอิสลามเป็นแหล่งที่มาของตำแหน่งและแนวความคิดทางการเมืองอิสลามถึงแง่มุมหนึ่งของการฟื้นฟูอิสลามที่เริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 20 และไม่ใช่ทุกรูปแนวคิดของกิจกรรมทางการเมืองในบางบริบทที่ไม่อาจจะเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วม ซึ่งจะกล่าวถึงภายใต้หลักวิธีคิดของอิสลามทางการเมือง นักวิชาการส่วนใหญ่ใช้คำว่า อิสลามกับการเมือง เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่พยายามจะแยกความแตกต่างระหว่างอิสลามกับการเมืองว่าเป็นขบวนการทางการเมืองที่มีพื้นฐานทางศาสนาอิสลาม และอิสลามทางการเมืองในฐานะที่เป็นความเข้าใจสมัยใหม่ (Black, 2011)

อิสลามกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์เป็นทฤษฎีเชิงระบบ ไม่ใช่ว่ารัฐมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรหรือระบบมีผลกระทบต่อรัฐอย่างไร แต่เป็นแนวคิดของความสัมพันธ์ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับองค์กรการเมืองที่ได้รับประโยชน์และให้การสนับสนุน อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลักที่ประกอบเป็นแนวคิดของอิสลามเกี่ยวกับระเบียบโลกและให้มุมมองที่ไม่เหมือนใคร (Turner, 2009)

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาบทบาทของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญท่ามกลางพลวัต และการต่อรองในบทบาทการทำงานภายใต้การให้ความสำคัญต่อประชาชนในการรับประโยชน์ร่วมกันในการดำเนินชีวิตตามหลักนโยบายของรัฐ และหลักการศาสนาอิสลาม โดยในการศึกษาต้องการชี้ให้เห็นถึง บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 - 2566 พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับพรรคการเมือง รวมถึงศึกษาแนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2566

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและพรรคการเมือง

3. เพื่อศึกษาแนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและพรรคการเมือง ตลอดจนแนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทและอิทธิพลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง มีขั้นตอนการดำเนินวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1 วิธีวิจัย ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อกำหนดเป็นกรอบที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์

บทความวิชาการ พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน วจนะของท่านศาสดา (หะดีษ) พร้อมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.2 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกผู้ที่จะให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ตามเกณฑ์ที่กำหนดแบบเจาะจง (Patton, 2002) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีความสมัครใจในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม คือ 1) คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3) ผู้อำนวยการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในประเทศไทย 4) นักวิชาการ รวมทั้งสิ้น 15 คน ทั้งนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ 1) ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็น ผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้บริหารองค์กรศาสนาอิสลาม หรือนักวิชาการ 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นอย่างดี หรือเคยมีส่วนร่วมในภารกิจของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย 3) มีประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา หรือหน่วยงานราชการ หรือการบริหารจัดการ หรือการเมือง ดังนี้

1.2.1 คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) นายชาเกียรติ พิทักษ์คุ่มพล รองเลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย / สมาชิกวุฒิสภา

2) นายอิบรอหิม อาดำ รองเลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย / อดีตสมาชิกวุฒิสภา

3) รศ.ดร.อิสมาแอ อาลี ประธานฝ่ายกิจการฮาลาล คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย / อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

4) ดร.วิสุทธิ์ บิลล๊ะเต๊ะ ประธานฝ่ายวิชาการและการศึกษากomitee กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย / อิหม่ามมัสยิดบ้านเหนือ

5) ดร.อับดุลรอหมาน กาเหยี้ม คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย / รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

1.2.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

1) พลเอก ดร. สนธิ บุญยรัตกลิน อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ พรรคมาตุภูมิ / อดีตรองนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารบก

2) นายประสิทธิ์ มะหะหมัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร พรรคพลังประชารัฐ / คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

3) นายสวาป เฝ้าประทาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อพรรคภูมิใจไทย / รองประธานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

4) นางอุทัยดี ย๊ะ พิศสุวรรณ อุซัย อติตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พรรคประชาธิปัตย์ / อติตกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์

1.2.3 ผู้นำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในประเทศไทย จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1) นายสามารถ มะลูลีม ประธานมูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย / อติตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2) ดร.อุสนี ฮามัด ประธานกรรมการบริหารโรงเรียนนานาชาติแพนเอเชีย / ที่ปรึกษาจุฬาราชมนตรี

3) นายศราวุธ ศรีวรรณยศ รองประธานสภาเดฮ์วะห์อิสลามแห่งประเทศไทยตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก / อิหม่ามมัสยิดต้นสน

1.2.4 นักวิชาการทางด้านศาสนาและในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน

1) ศ.ดร.เจริญ มะลูลีม กีรตจารย์แห่งมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ / อติตที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (ดร.ทักษิณ ชินวัตร)

2) รศ.ดร.ปกรณ ปรียากร อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ / ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง

3) ดร.อณิส อมาตยกุล อติตอาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล / ประธานกรรมการบริหารโรงเรียนร็อบบานี

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจะเริ่มใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างก่อนในเบื้องต้น เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย หลังจากนั้น จึงถามในประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูล และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ ลักษณะแบบสัมภาษณ์จะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง

2. ขอบเขตของการศึกษา

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากศึกษาเอกสารมาวิเคราะห์หาหลักฐานและแนวคิดที่ถูกต้อง พร้อมกับนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดความ เพื่อสรุปสาระที่สำคัญและเปรียบเทียบกับประเด็นคำถามที่ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม หากเห็นว่า ยังขาดความสมบูรณ์ เพื่อเติมเต็มให้ข้อมูลสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้มานั้น ใช้ลักษณะของการผสมผสานข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ในวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อบรรยายผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากแหล่งที่มาของข้อมูลหลายแหล่ง การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำองค์กรศาสนาอิสลามในประเทศไทย และ

นักวิชาการ แล้วนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเหล่านี้มาแยกแยะ วิเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างกัน

ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าการเก็บข้อมูลในเชิงสัมภาษณ์ เป็นการนำข้อมูลที่ละเอียดในการการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำเนื้อหาทั้งหมดมาสรุปโดยการตั้งข้อสงสัยของผู้ที่ถูกรับสัมภาษณ์ รายละเอียดที่ออกมานั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างไร เพราะการสัมภาษณ์เหล่าบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความหลากหลายทั้งในส่วนของ กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย นักการเมือง ผู้นำองค์กรศาสนาอิสลามในประเทศไทย และนักวิชาการ ผู้วิจัยจะได้มุมมองที่ต่างกันออกไป ผู้วิจัยได้ใช้ความระมัดระวังในการควบคุมคำถามในการสัมภาษณ์ และวางกรอบการสัมภาษณ์ตามเครื่องวิจัยที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการเสนอแนะเอาไว้อย่างเคร่งครัด

3. การวิจัยเชิงปริมาณ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทและอิทธิพลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ อาศัยการสำรวจภาคสนาม จากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัย ดังนี้ (1) การวิจัยเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (2) การวิเคราะห์ผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วราชอาณาจักรไทย ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 40 จังหวัด และมีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั่วประเทศประมาณ 801 คน (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, 2564) โดยแต่ละจังหวัดจะมีจำนวนกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตามที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งต้องสัมพันธ์กับจำนวนมัสยิดและต้องมีมัสยิดมากกว่า 3 มัสยิด ถึงจะจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้ เช่น จังหวัดที่มีมัสยิด 3-5 มัสยิด ให้มีกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 11 คน จังหวัดที่มีมัสยิดตั้งแต่ 101 มัสยิดขึ้นไป ให้มีกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 30 คน เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มีการกำหนดขนาดจากสูตรยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% จากประชากรคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ทั่วประเทศ จำนวน 40 จังหวัด รวม 782 คน ด้วยสูตร $n = N / (1 + N(e)^2)$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264.63 คน (265 คน) เฉลี่ยจังหวัดละ 6-7 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบด้วยตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและอิทธิพลของ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและอิทธิพลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง จากเอกสารงานวิจัย ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปกรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัย

2. กำหนดประเด็นปัญหา ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และสร้างข้อคำถามแต่ละประเด็นให้ครอบคลุม

3. รวบรวมประเด็นข้อคำถาม เพื่อจัดทำร่างแบบสอบถาม

4. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามที่ร่างไว้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา การเรียบเรียงภาษา ถ้อยคำสำนวน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผ่านการตรวจเครื่องมือการวิจัย (แบบสอบถาม) จากผู้เชี่ยวชาญ

5. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาและปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ กรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วราชอาณาจักรไทย โดยตอบแบบสอบถามผ่านโปรแกรม Google Forms

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

4.1 สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสังเคราะห์เชิงบทสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 15 ท่าน

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจความคิดเห็น (Exploratory Factor Analysis) EFA เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบรวมที่จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ผลการวิเคราะห์รูปแบบจำลองทั้งหมด 28 ข้อ จากข้อคำถามในการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งข้อมูลทั้งหมดมาจากการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 267 ชุด จากกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั้งหมด 40 จังหวัด ทั่วราชอาณาจักรไทย

ผลการวิจัย

1) บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลกิจการงานของมุสลิมในประเทศไทย โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดแบบเจาะลึกแล้ว ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยถือว่าครอบคลุมและตรงตามบทบาทและหน้าที่ที่เป็นจริงตามระเบียบที่ยึดถือปฏิบัติจริงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มนี้คือผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยตรง สำหรับในส่วนของผู้ให้ข้อมูล อีก 3 กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำองค์กรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามในประเทศไทย และนักวิชาการส่วนใหญ่จะแสดงความคิดเห็นถึงบทบาทหน้าที่ตามภาระงานหรือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เช่น บทบาทหน้าที่ในกิจการฮาลาล ก็จะมีการจัดอบรมให้กับที่ปรึกษาฮาลาลประจำสถานประกอบการ ก่อนที่จะไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการนั้นๆ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 และน้อยที่สุดคือ

การทำงานของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีการเชื่อมโยงในมิติของนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่ระบุในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ได้ในระดับที่ดี

2) ความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับพรรคการเมือง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองในลักษณะของต่างฝ่ายต่างเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ผ่านการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือสังคมมุสลิมร่วมกัน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานเมาลิดกลางอิสลามแห่งประเทศไทย งานการกุศลของมัสยิด งานเลี้ยงน้ำชาของสถาบันปอเนาะ เป็นต้น รวมถึงการมีความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันและมีการติดต่อสัมพันธ์กันในฐานะคนรู้จัก เพื่อนพ้อง เครือญาติ เป็นต้น และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองบางพรรค เนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกพรรคการเมืองบางพรรค ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย แต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในรูปแบบของการให้การแนะนำ ให้คำปรึกษา ในนามองค์กรสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยเฉพาะนโยบายของพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องด้านศาสนาอิสลาม ควรได้รับการสนับสนุนและเห็นชอบจากคณะกรรมการกลาง

อิสลามแห่งประเทศไทย เพราะจะต้องเป็นนโยบายที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งโดยปกติแล้ว คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยก็มีความใกล้ชิดกับนักการเมืองอยู่แล้ว จึงมีโอกาสนในการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เนื่องจากนักการเมืองจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมงานของชุมชนมุสลิมและงานที่องค์กรของศาสนาอิสลามจัดขึ้น ซึ่งนโยบายของพรรคการเมืองในการผลักดันเรื่องการจดทะเบียนโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม การจัดตั้งธนาคารอิสลาม การให้มุสลิมได้สวมฮิญาบ ล้วนแล้วเป็นความต้องการของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับพรรคการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคืออิสลามมองเรื่องการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศาสนา และน้อยที่สุดคือคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองแต่ไม่มากนักอาจจะเป็นไปในลักษณะของการทำงานร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันมากกว่า เช่น ประเด็นหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า แนวทางการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองต้องตระหนักถึงสภาพและความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศไทย การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องไม่วางอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่เป็นนโยบายทางสังคมที่ปกป้องสิทธิเสรีภาพของทุกศาสนา มีความยืดหยุ่นที่สามารถเข้าถึงคนที่หลากหลายเชื้อชาติในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในประเทศ ไม่ใช่มาจากการเลือกของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และจากคำมั่นถึงความหลากหลายของสังคมไทยนั้นจะส่งผลดีต่อสังคมมุสลิมเช่นกัน เช่น สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนกิจ และการดำรงชีวิตตามครรลองอิสลาม เป็นต้น

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า แนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ในฐานะคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเป็นผู้มีบทบาทในสังคม ควรมีแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองต่อสังคมมุสลิม และน้อยที่สุดคือพรรคการเมืองได้ส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้มุสลิมได้รับทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศและพรรคการเมืองได้มีการส่งเสริมหรือมีนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

อภิปรายผล

1. บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ในปัจจุบัน ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำองค์กร นักวิชาการ นักการเมือง มีความเห็นที่ตรงกันคือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่ระบุในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ในขณะที่ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การทำงานของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีการเชื่อมโยงในมิติของนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 หมวด 3 มาตราที่ 18 ที่ระบุว่า คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ 2) ให้คำปรึกษาหรือขอแนะนำเกี่ยวกับศาสนาอิสลามแก่คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด 3) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมอบหมาย และ 4) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและการจัดหาผลประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและมัสยิด ส่วนที่มีความเห็นว่ายังปฏิบัติงานได้ในระดับปานกลาง และแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าไม่เห็นด้วยกับกระบวนการสรรหาตัวแทนในการทำงานของ

คณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย โดยมีความคิดว่า ควรจะเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางสามัญและทางศาสนา สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จบการศึกษาทางสามัญต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผู้นำองค์กร นักวิชาการ และนักการเมืองมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่กรรมการกลางอิสลามมีความคิดว่าคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมาก และมีการเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ ดังนั้นคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยอาจต้องกลับมาทบทวนการทำงานบทบาทและหน้าที่ของตนเองใหม่ และในการจัดสรรอาจต้องมีเกณฑ์คุณสมบัติด้านระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และควรจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วประเทศ ควรมุ่งเน้นการจัดการด้านการศึกษาทั้งการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้างงานให้กับเยาวชนมุสลิม ควรมีการสร้างสัมพันธ์กับองค์กรศาสนาอื่น เพื่อความเข้าใจที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคม และควรมีบทบาทสำคัญในการไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทกันกับต่างศาสนิกหรือแม้แต่ในกลุ่มมุสลิมด้วยกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวย เชาวมั่น และภุชญา วัฒนรุ่ง (2557) ได้ศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 พบว่า คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีปัญหาการได้มาทั้งขั้นตอนและรูปแบบไม่สอดคล้องกับหลักอิสลาม ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษาไว้จึงส่งผลให้ระดับการศึกษาของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า

ปริญญาตรี สำหรับในส่วนของกิจการฮาลาล ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นว่าคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีการทำบทบาทหน้าที่นี้ในระดับมาก ส่วนบทบาทเฉพาะของจุฬาราชมนตรี มีการปฏิบัติเป็นไปตามมาตราที่ 8 คือ 1) ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อทางราชการเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม 2) แต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม 3) ออกประกาศแจ้งผลการตรวจจันท์ตามมาตรา 35 (11) เพื่อกำหนดวันสำคัญทางศาสนา 4) ออกประกาศเกี่ยวกับข้อวินิจฉัยตามบัญญัติแห่งอิสลาม ถึงแม้จะมีการระบุไว้ตามมาตราที่ 8 แต่ด้วยตำแหน่งจุฬาราชมนตรี ถือได้ว่าเป็นผู้นำสูงสุดทางด้านศาสนาอิสลาม และผู้นำในอิสลามนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบ (อามานะฮฺ) ในทุกมิติของสังคม ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ Yusuf , I. (2010) ที่ได้ศึกษาบทบาทของจุฬาราชมนตรี (เชคอัล-อิสลาม) ในการแก้ไขความขัดแย้งทางศาสนา ชาตินิพนธ์ในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า จุฬาราชมนตรีได้รับความไว้วางใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนา ชาตินิพนธ์ และลัทธิชาตินิยมของชาวมุสลิมภาคใต้ โดยสำนักจุฬาราชมนตรีได้ตอบสนองความต้องการทางการเมืองและศาสนาของรัฐชาติไทย ผ่านการส่งเสริมการตีความศาสนาที่สนับสนุนการบูรณาการของศาสนาอิสลาม ในการมีส่วนร่วมต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งจากการตีความประวัติศาสตร์ ชาตินิพนธ์ และศาสนาของทั้งสองฝ่าย

2. การศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับพรรคการเมือง

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดว่า อิสลามมองเรื่องการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศาสนา และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองบางพรรคในรูปแบบทางอ้อม ส่วนในนามองค์กรไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ทั้งนี้ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกับนักการเมือง เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน รวมถึงการมีบทบาทหน้าที่ทางองค์กรศาสนาอิสลามที่มีนักการเมืองเข้ามาติดต่อประสานงานหรือหารือราชการกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยอยู่บ่อยครั้ง ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนคิดว่า นักการเมืองเข้ามาผูกสัมพันธ์เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ จิสวัสดิ์ (2563) ที่พบว่า คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีกลุ่มที่ไม่ไว้ใจทางการเมือง เนื่องจากมองว่า กลุ่มนักการเมืองเข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ และพบว่า ไม่ไว้ใจต่อระบบการเมือง อันเนื่องมาจากความไม่เชื่อมั่นในระบบความยุติธรรม และการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้กับหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า อิสลามกับการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่ควรแยกจากกัน ดังนั้น นักการเมืองและคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยควรมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความไว้ใจกัน ไม่ใช่ความสัมพันธ์เพียงผิวเผิน

สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อิสลามมองเรื่องการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศาสนา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การแปลผลเท่ากับปานกลาง คือ คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาตอ์นัน มะดอแซ และอับดุลเลาะ ยูโซะ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานีมีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ มีการตัดสินใจร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ ประสานความร่วมมือ ให้คำปรึกษาข้อมูลข่าวสาร รับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเหตุชุมชนที่รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นต้น ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นในเชิงรูปธรรมและยืนยันถึงข้อค้นพบว่า อิสลามมองเรื่องการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศาสนา

3. แนวทางของพรรคการเมืองต่อการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า แนวทางในการกำหนดนโยบายควรมีการกำหนดนโยบายที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนทั้งประเทศ ไม่เฉพาะแต่กับมุสลิม แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการอิสลามเพื่อส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม

มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคมมุสลิม รวมทั้งการเข้ามามีบทบาทหรือสนับสนุนกิจกรรมการกุศลของชุมชนมุสลิม การส่งเสริมหรือมีนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้มุสลิมได้รับทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศ เข้ามาส่งเสริมหรือสนับสนุนการศึกษาภาคบังคับของมุสลิม (พัรดูอิน/ตาดีกา) ควรสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมด้านการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกิจการฮาลาล ด้วยการให้หลักการชูรอ (การปรึกษาหารือ) ในการทำงานร่วมกันระหว่างนักการเมืองและคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเมืองและผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบาย และควรดึงศักยภาพของนักการเมืองมาพัฒนาสังคมมุสลิม ต่อการกำหนดนโยบายเพื่อลดช่องว่างทางสังคม มีระบบซากาตที่เป็นรูปธรรม สำหรับการนำหลักชูรอ (การปรึกษาหารือ) มาใช้ในการทำงานร่วมกันนั้น จะนำมาซึ่งความเป็นธรรมในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังผลการศึกษาของ ไพศาล เต็งหิรัญ (2563) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงสาระสำคัญของหลักการชูรอ คือ การปรึกษาหารือร่วมกันด้วยความพินิจพิเคราะห์เพื่อหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ และสังเกตได้ว่าการปกครองใดก็ตามในประวัติศาสตร์อิสลามที่มีความเป็นธรรมและมีความรุ่งเรือง ผู้ปกครองจะมีการนำหลักการชูรอมาใช้ด้วยการเปิดให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ให้ความสำคัญอิสระ ศักดิ์ศรีและความเสมอภาคแก่บุคคลที่เข้าร่วมชูรอ ไม่ให้ความแตกต่างในฐานะและอำนาจ เป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมเพื่หาคำตอบจากการชูรอ เพราะฉะนั้นในทางนิติศาสตร์อิสลาม

ปราชญ์มุสลิมจึงพิจารณาเห็นว่าการชুরอเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) ในการนำมาใช้
ในการบริหารส่วนรวม

สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ ในฐานะท่านเป็นผู้มีบทบาทในสังคม ท่านมีแนวทางในการตอบสนองต่อ
สังคมมุสลิม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พรรคการเมืองได้ส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวก
ให้ความสะดวกให้มุสลิมได้รับทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในต่างประเทศและพรรค
การเมืองได้มีการส่งเสริมหรือมีนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาของ
สถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยและนักการเมืองควรใช้
หลักการชুরอ (การปรึกษาหารือกัน) เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายทางการเมืองที่
ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนทุกศาสนา ภายในกรอบของอิสลาม
2. หากบุคคลใดดำรงตำแหน่งเป็นทั้งคณะกรรมการกลางอิสลามแห่ง
ประเทศไทยและนักการเมือง จะต้องมีการปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังเพื่อ
ไม่ให้เกิดการแสวงหาแต่ผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง
3. พรรคการเมืองควรมีการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมด้าน
การศึกษา ด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับมุสลิม
4. ควรกำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษาทั้งด้านสามัญและด้านศาสนาใน
การคัดสรรบุคคลมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์และความไว้วางใจกันระหว่างนักการเมืองกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิสลามการเมืองในบริบทประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ไพศาล เต็งหิรัญญ์ (2563). *ชูรอในอิสลาม: กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการชูรอเพื่อการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วสันต์ จิสวัสดิ์. (2563). ความไว้วางใจทางการเมืองของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาค. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(2), 164-177.
- สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. (2564). *ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.cicot.or.th/th/about>

- อาด็อนัน มะดอแซ และอับดุลเลาะ ยูโซะ. (2559). การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 11(20), 181-195.
- อำนาจ เซลามัน และภุริชญา วัฒนรุ่ง (2557) มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540. *วารสารกฎหมาย*, 7(14), 160-176.
- Black, A. (2011). *The history of islamic political thought: from the prophet to the present*. Retrieved 31 August 2023, from <http://www.jstor.org/stable/10.3366 /j.ctt1g0b63h>
- Hirschkind, C. (1997). What is political Islam?. *Middle East Studies Networks: The Politics of a Field*, 11(1), 1–14.
- Turner, J. (2009). *Islam as a theory of international relations?*. Retrieved 31 August 2023, from <https://www.e-ir.info/pdf/1986>
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.
- Yusuf, I. (2010). The Role of the Chularajmontri (Shaykh al-Islam) in Resolving Ethno-religious Conflict in Southern Thailand. *American Journal of Islamic Social Sciences*, 27(1), 31-53.